

βασανίζοντας νόμιμα – μια έκθεση για τις πρακτικές των ΗΠΑ

Την Τρίτη δημοσιεύτηκε μια περίληψη της έκθεσης της Γερουσίας για τις ενισχυμένες μεθόδους ανάκρισης της CIA. Αυτές που χρησιμοποιήθηκαν αμέσως μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους, από το 2002 έως το 2007 περίπου. Από τότε διαβάζουμε αναλυτικές περιγραφές βασανιστηρίων και σχόλια επί σχολίων για το αν έπρεπε ή όχι να δημοσιευτεί αυτή η έκθεση. Η συζήτηση γίνεται για το timing της δημοσίευσης και η συζήτηση γίνεται για το αν τελικά ήταν αποτελεσματικές αυτές οι μέθοδοι ανάκρισης. Ακόμη και προοδευτικοί Αμερικάνοι μπαίνουν στη λογική να επικαλεστούν το πόρισμα της επιτροπής, η οποία λέει ότι αυτές οι μέθοδοι, τα βασανιστήρια δηλαδή, έχει αποδειχτεί ότι δεν είναι αποτελεσματικές. Ο κρατούμενος λέει ψέματα, λέει ό,τι χρειάζεται να πει προκειμένου να σταματήσει ο βασανισμός. Κάποιοι άλλοι απαντούν ότι τα στοιχεία της επιτροπής δεν είναι ακριβή.

Αυτή είναι όμως μια συζήτηση που μας πάει πίσω. Ένας καθηγητής νομικής, ο Jeremy Waldron, λέει πολύ απλά ότι **η απαγόρευση των βασανιστηρίων είναι απόλυτη**, ειδάλλως πάμε κόντρα στην ίδια τη λογική του Νόμου. Ο Μπους πάλι σε μια συνέντευξη που έδωσε δύο μέρες πριν την δημοσίευση της έκθεσης, είπε ότι είμαστε τυχεροί που έχουμε ανθρώπους που δουλεύουν σκληρά για την CIA κι αν η έκθεση μειώνει τη συνεισφορά τους στη χώρα, τότε είναι άδικη και άκυρη. **«Αυτοί οι άνθρωποι είναι πατριώτες»**

“The report’s full of crap, excuse me (..) You see it too often in Washington where a group of politicians get together and sort of throw the professionals under the bus,”

Dick Cheney

Αλλά το θέμα μας δεν είναι να πούμε ότι ο Μπους είναι κακός ή ότι η CIA υπερέβη τα εσκαμμένα. Για τις πρακτικές αυτές δόθηκε το πράσινο φως από την κυβέρνηση των ΗΠΑ και το υπουργείο Δικαιοσύνης. Οι πρακτικές αυτές νομιμοποιήθηκαν από την συλλογική τρέλα μετά την επίθεση της 9/11. Οι πρακτικές αυτές νομιμοποιήθηκαν από όλο τον κόσμο και σχεδόν όλος ο κόσμος συμμετείχε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην εφαρμογή τους. (Ναι και η Ελλάδα, λείπουμε εμείς ποτέ απ' τα καλά του κόσμου;)

Είναι ενδεικτικό ότι γερουσιαστής που συμμετέχει στην επιτροπή σήμερα και στηρίζει την έκθεση, δήλωνε σε τηλεοπτική εκπομπή το 2003, ότι δεν θα απέκλειε τίποτα προκειμένου να αποκτήσει η κυβέρνηση πληροφορίες από ένα κρατούμενο που είχε θεωρηθεί τρομοκράτης. **«Πρέπει να είμαστε σκληροί»**

Είναι επίσης ενδεικτικό ότι αμέσως μετά την επίθεση της 9/11 ο Μπους ισχυρίστηκε ότι οι διατάξεις της συνθήκης της Γενεύης δεν ισχύουν για τους κρατούμενους που κατηγορούνται για συμμετοχή στην Αλ Κάιντα.

DARK NETWORK THE CIA'S PRISONS

FACILITIES WHERE THE AGENCY HAS RENDERED DOZENS OF TERROR SUSPECTS FOR 'ENHANCED INTERROGATIONS' SINCE 2001

● CIA 'BLACK SITE' PRISONS ● FOREIGN PRISONS USED BY THE CIA

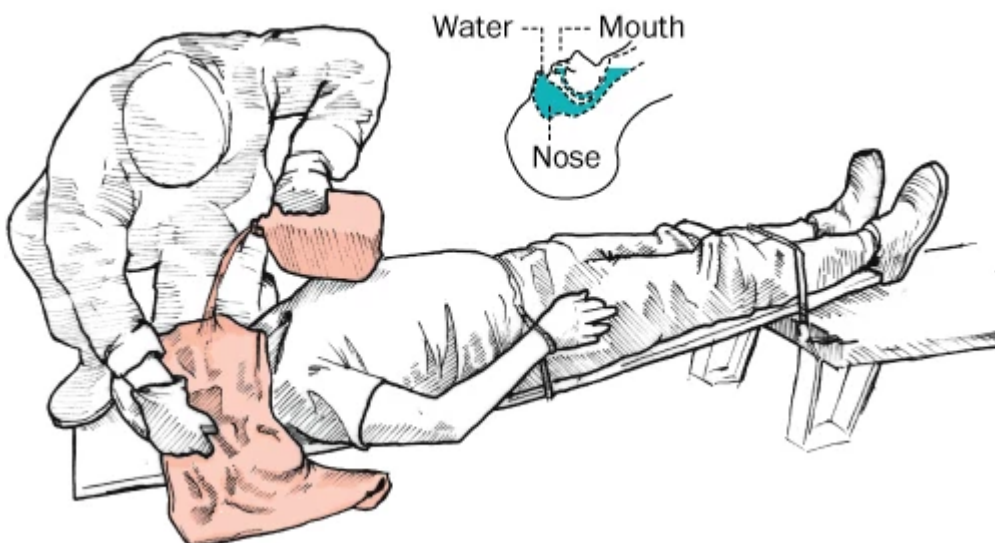
ο χάρτης των black sites από τον Independent

Τι εννοούμε όταν λέμε βασανιστήρια

Όταν λοιπόν οι ΗΠΑ έπιαναν κάποιον ύποπτο για τρομοκρατία μετά την 9/11, τον πήγαιναν σε ένα από τα black sites που φαίνονται στο χάρτη και άρχιζε η παρακάτω διαδικασία.

Waterboarding

Όπως καταλαβαίνετε από την εικόνα, οι βασανιστές δένουν τον κρατούμενο σε μια σανίδα ή κάτι ανάλογο ώστε τα πόδια να βρίσκονται σε ψηλότερη θέση από το κεφάλι. Επάνω στο κεφάλι τοποθετείται ένα ύφασμα. Οι βασανιστές ρίχνουν νερό πάνω στο ύφασμα με μεγαλύτερη ή μικρότερη ταχύτητα. Το νερό, λόγω της θέσης του κεφαλιού, δεν βρίσκει διέξοδο για πουθενά (πχ. δεν μπορεί να πάει προς τους πνεύμονες). Έτσι σιγά σιγά ο κρατούμενος δυσκολεύεται να αναπνεύσει και σύντομα – ανάλογα και την ποσότητα του νερού – αρχίζει να πνίγεται. Περιγράφεται ότι ο βασανιστής έκανε ένα απλό θόρυβο με τα δάχτυλά του δύο φορές και ο κρατούμενος απλά πήγαινε από μόνος του να καθίσει στη σανίδα. Αναφέρονται περιστατικά που ο κρατούμενος πάθαινε ανεξέλεγκτους σπασμούς σε χέρια και πόδια, είχε παραισθήσεις, ξεσπούσε σε υστερικές παρακλήσεις, έκανε εμετούς και έβγαζε αφρούς από το στόμα. Σε έναν κρατούμενο, τον Abu Zubaydah που θεωρήθηκε υψηλής αξίας στόχος, **χρησιμοποιήθηκε το παραπάνω βασανιστήριο 83 φορές.**

Rectal feeding και rectal rehydrating

Τοποθετείται στον πρωκτό του κρατούμενου με κλύσμα το απαιτούμενο σωληνάκι και μέσω αυτού, διοχετεύεται φαγητό και υγρά. Αυτό συνέβαινε τόσο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κρατούμενος αρνιόταν να πιει νερό ή να φάει, όσο και χωρίς άλλο λόγο αλλά απλά γιατί όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ένας αξιωματούχος της CIA **«σου έδινε τον απόλυτο έλεγχο πάνω στο κρατούμενο»**. Το βασανιστήριο αυτό που χρησιμοποιήθηκε ιδιαίτερα σε τρεις κρατούμενους που θεωρούνταν ηγετικά στελέχη της Αλ Κάιντα, προκάλεσε πολλά προβλήματα (ζημιές στο έντερο και τον πρωκτό λόγω βίαιης ή απρόσεκτης χρήσης του κλύσματος, ενώ παρατηρήθηκε και η περίπτωση να σαπίζει τροφή στο έντερο και εν γένει στο πεπτικό σύστημα).

Stress positions και στέρηση ύπνου

Ο κρατούμενος Abu Zubaydah έμεινε 266 ώρες (κάτι παραπάνω από 11 μέρες) σε ένα μεγάλο κουτί (κάτι σαν φέρετρο) και 29 ώρες σε ένα μικρό κουτί, με τις εξής διαστάσεις: Πλάτος 53.34 εκατοστά, μήκος 61 εκατοστά και ύψος 61 εκατοστά. Ένας άλλος κρατούμενος έμεινε όρθιος 54 ώρες και μετά τον έβαλαν καθιστό για άλλες 24, μην επιτρέποντάς του να κοιμηθεί για συνολικά 78 ώρες. Άλλος κρατούμενος, που θεωρούνταν ο σωματοφύλακας του Μπιν Λάντεν, έμεινε κρεμασμένος 22 ώρες με το ένα χέρι του δεμένο με χειροπέδες ψηλά. Ένας κρατούμενος υπεύθυνος, σύμφωνα με την υπηρεσία, για βομβιστικές επιθέσεις έμεινε για δυόμιση μέρες όρθιος με το ένα χέρι σηκωμένο ψηλά. Η στέρηση ύπνου μπορούσε να κρατήσει και για 180 ώρες. Οι κρατούμενοι φυλάσσονταν σε άδεια κελιά χωρίς την παραμικρή θέρμανση ενώ ακουγόταν πολύ δυνατός θόρυβος ή μουσική ασταμάτητα.

Και πάει λέγοντας.

Οι κρατούμενοι δέχονταν διαρκώς απειλές όλων των ειδών. Τους απειλούσαν ότι θα εκτελεστούν από μέρα σε μέρα, ότι οι βασανιστές θα πιάσουν την οικογένειά τους και θα βιάσουν τις γυναίκες τους. Σε μερικούς κρατούμενους φορούσαν πάνες,

προκειμένου να τους εξευτελίσουν. Κάποιες φορές τους έβγαζαν ξαφνικά από τα κελιά τους, τους φόραγαν κουκούλες και τους έβαζαν να τρέχουν σε ένα στενό διάδρομο. Εκεί βρίσκονταν οι δεσμοφύλακες, οι οποίοι χτυπούσαν τον κρατούμενο που έτρεχε στα τυφλά.

Κάποτε κάποιος ξεχάστηκε από την υπηρεσία για 17 μέρες δεμένος σε έναν τοίχο. Ένας κρατούμενος πέθανε από υποθερμία. Αφού είχε περάσει το βασανιστήριο της στέρησης ύπνου για 48 ώρες, τον άφησαν σε απόλυτο σκοτάδι, του έριξαν παγωμένο νερό και τον παράτησαν δεμένο στο τσιμεντένιο πάτωμα, ημίγυμνο.

Ως αποτέλεσμα όλων αυτών, υπήρξαν περιστατικά που **οι κρατούμενοι είχαν παραισθήσεις, παράνοια, αϋπνία** και απόπειρες να στραφούν κατά του ίδιου τους του εαυτού. Ένας κρατούμενος προσπάθησε να δαγκώσει και να κόψει τις φλέβες του καρπού του και ένας άλλος προσπάθησε να κόψει την αρτηρία στο πόδι του με μια οδοντόβουρτσα. Ο Arsalā Khan, που κατηγορείται ότι βοήθησε τον Μπιν Λάντεν να δραπετεύσει από την Αμερική, περιγράφεται ότι είχε πολύ έντονες παραισθήσεις, οι οποίες σωματοποιούνταν. Έβλεπε σκυλιά να κυνηγούν και να τρώνε την οικογένεια του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι **26 από τους 119 κρατούμενους δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις** που η ίδια η CIA είχε θέσει για την φυλάκιση ύποπτων για τρομοκρατία. Σε μία περίπτωση μάλιστα, ο Nazar Ali, ένας άντρας με ψυχικά ασθένεια, κρατήθηκε σε τέτοιου είδους συνθήκες αποκλειστικά ως αντιστάθμισμα, επειδή ένας μέλος της οικογένειάς του ήταν ύποπτο για τρομοκρατία.

ΣΔΙΤ, το όνειρο κάθε ανεπτυγμένης οικονομίας

Αμέσως μετά την επίθεση στους δίδυμους πύργους, η CIA, όπως λέει τόσο η ίδια, όσο και κυβερνητικοί αξιωματούχοι των ΗΠΑ, ανέλαβε ένα τεράστιο έργο για το οποίο δεν ήταν ούτε έτοιμη ούτε προετοιμασμένη. Όταν λοιπόν το κράτος δυσκολεύεται να κάνει τον σωστό επιχειρηματία ή τον αποτελεσματικό σωτήρα, έρχεται η ώρα της πάντα πρόθυμης για κάτι τέτοια, ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Δύο γιατροί, γνωστοί με τα ψευδώνυμα 'Swigert'

and 'Dunbar' ανέλαβαν το έργο να αναδιοργανώσουν τις τακτικές ανάκρισης της υπηρεσίας, να γίνουν εφευρετικοί, καινοτόμοι και αποτελεσματικοί. Το αποτέλεσμα περιγράφηκε παραπάνω.

Οι δύο γιατροί έκλεισαν ένα συμβόλαιο αξίας 180 εκατομμυρίων δολαρίων για να βρουν αυτές τις περίφημες «ενισχυμένες ανακριτικές μεθόδους». Τελικά πρόλαβαν να εισπράξουν γύρω στα 80 εκατομμύρια, πριν διακοπεί το πρόγραμμα από την κυβέρνηση.

Το 2002 η CIA έστειλε τον 'Swigert' σε μια χώρα που δεν κατονομάζεται, για να παράσχει συμβουλές στην ανάκριση του Abu Zubayadah. Ο 'Swigert' χρησιμοποίησε κάποιες από τις μεθόδους που αναφέραμε παραπάνω (στέρηση ύπνου, stress positions, πάνα, εικονική ταφή). Με αυτές τις ιδέες και κάποιες που συνεισέφερε ο 'Dunbar', πήγε στην CIA και κατέθεσε μια πρόταση 12 σημείων, με την οποία έλεγε ότι θα έπρεπε αυτοί οι δύο να προσληφθούν (με κάτι σαν σύμβαση έργου) για να βοηθήσουν στις ανακρίσεις που θα προέκυπταν όσο οι ΗΠΑ θα διεξήγαγαν τον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία». Οι δύο ψυχολόγοι δεν είχαν καμιά προηγούμενη πείρα από ανακρίσεις, ούτε ήξεραν τίποτα περί Αλ Κάιντα. (Η μόνη σχέση με ανακρίσεις που είχαν ήταν όταν αρκετά χρόνια νωρίτερα είχαν προτείνει «αντι – ανακριτικές» τακτικές με τις οποίες οι Αμερικάνοι στρατιώτες θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τυχόν βασανιστήρια των Βιετναμέζων).

Όπως και να' χει οι άνθρωποι είχαν πάντως ωραίες ιδέες. Και η υπηρεσία πείστηκε.

Μάλιστα, πείστηκε τόσο πολύ, ώστε δέχτηκε ότι όταν οι δύο καινοτόμοι γιατροί πραγματοποιούν οι ίδιοι τις ανακρίσεις, πράγμα που ζητούσαν και οι ίδιοι άλλωστε, θα έπρεπε να πληρώνονται έξτρα. Πληρώνονταν 1800 δολάρια την ημέρα, δηλαδή τέσσερις φορές περισσότερο από τους υπόλοιπους ανακριτές. Τα έχουμε πει και τα έχουμε δει χιλιάδες φορές, αυτό το καταραμένο το υλικό υπόβαθρο μετατρέπει απλούς ανθρώπους σε πατριώτες και ψυχολόγους σε εφευρέτες.

Οι δύο ψευδώνυμοι ψυχολόγοι εντέλει ονομάζονται James Elmer

Mitchell and Bruce Jessen και τα βιογραφικά τους έχουν μικρή έως ελάχιστη σημασία. Ο Mitchell μπήκε στην πολεμική αεροπορία το 1974, ειδικεύτηκε στην εξουδετέρωση εκρηκτικών μηχανισμών και αργότερα πήρε διδακτορικό στην ψυχολογία, εστιάζοντας στην δίαιτα, την άσκηση και την υπέρταση. Ο Jessen πήρε το διδακτορικό του στο “family sculpting” (αρνούμαι να προσπαθήσω να το μεταφράσω αυτό) και αργότερα πήγε στην πολεμική αεροπορία, όπου ειδικεύτηκε στην επιλογή ανακριτών.

Σημασία έχει ότι οι δυο τους έχουν υπογράψει μια συμφωνία η οποία τους παρέχει κατά κάποιο τρόπο τη δυνατότητα να προστατευτεί η επιχείρησή τους (γιατί έφτιαξαν και μια τέτοια στην πορεία, πώς να διαχειριστούν τέτοια οικονομικά), οι ίδιοι και οι υπάλληλοί τους από οποιαδήποτε νομική ευθύνη, που εκπορεύεται από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Η ασυλία πάνω απ’ όλα.

Κατά τ’ άλλα μικρή σημασία έχει ότι όλη αυτή η ιστορία με τις μεθόδους βασανισμού στοίχισε στον Jessen τη θέση του ως “εθελοντή ηγέτη του εκκλησιάσματος” ή “επίσκοπο” (είναι μορμόνος ο άνθρωπος, τι τίτλους έχουν κι αυτοί) σε μια εκκλησία της πολιτείας της Washington. Βοηθούσε, είπε κάποιος υψηλά ιστάμενος της εκκλησίας των Μορμόνων, ζευγάρια που είχαν προβλήματα με το γάμο ή τα οικονομικά τους. Για αυτό το τελευταίο είμαστε σίγουροι.

Άλλωστε μέχρι το 2009 που σταμάτησε το πρόγραμμα της CIA, ουσιαστικά όλες οι ανακριτικές πράξεις είχαν ανατεθεί στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Outsourcing λέγεται και είναι το άλφα και το ωμέγα της ανάπτυξης.

foto: [Justin Norman](#)

Απολογίες και διαχρονικές προσπάθειες

Η CIA βεβαίως, ως άλλος παίκτης της σουπερλιγκ μετά από χαμένο ντέρμπι, εξέδωσε μια ανακοίνωση στην οποία παραδέχεται ότι έκανε λάθη, αλλά βγαίνει δυνατότερη από αυτή τη διαδικασία και θα προσπαθήσει, όπως πάντα, για το καλύτερο. Από την ανακοίνωση κρατάω και το εξής. Ότι όπως και να έχει, η υπηρεσία πρέπει να εξασφαλίσει ότι η έκθεση της γερουσίας δεν θα επηρεάσει την αυτοπεποίθηση των υπαλλήλων της CIA. Και προσθέτει με νόημα ότι ελπίζει άλλη φορά τέτοιες εκθέσεις να γίνονται και με τη δική της συνεργασία και να είναι κάπως πιο *αντικειμενικές*.

Όντως η CIA κοιτάζει να γίνεται καλύτερη και να μαθαίνει από τα λάθη της. Για παράδειγμα τη δεκαετία του 1960, όταν πειραματιζόταν ελπίζοντας να βρει κάτι που να προσιδιάζει σε ορό της αλήθειας, [έδινε σε έναν ψυχικά ασθενή](#) LSD επί 174 μέρες. Επίσης η υπηρεσία είχε και παλιά κρυφές φυλακές, στη Γερμανία και στην Ιαπωνία. Τώρα όμως επέκτεινε τις

δραστηριότητές της και ονόμασε τις φυλακές «black sites».

Πέρα όμως απ' το κωμικοτραγικό του πράγματος, η συζήτηση που ίσως πρέπει να γίνει είναι αυτή που αναρωτιέται αν αυτή η αποκάλυψη έχει κάποια σημασία ή συνέπεια. Εξαιτίας της θέσης που βρίσκονται οι ΗΠΑ (μέσα στα 5 μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας αλλά και χάρη στη μη υπογραφή της συνθήκης της Ρώμης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο – να 'ναι καλά ο Μπους), καμία ουσιαστική συνέπεια, πόσο μάλλον κύρωση δεν μπορούμε να περιμένουμε. Ούτε οι βασανιστές, ούτε οι ψυχολόγοι – εφευρέτες, ούτε κανείς δεν μπορεί να δικαστεί για εγκλήματα πολέμου ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Ακόμη περισσότερο, **η ίδια η κοινωνία των ΗΠΑ δεν δείχνει σοκαρισμένη. Δείχνει προβληματισμένη για την αποτελεσματικότητα των βασανιστηρίων.**

Κάπου σ' αυτό το σημείο ερχόμαστε εμείς να συναντήσουμε τις ΗΠΑ. Βοηθήσαμε λέει ως χώρα, παρέχοντας αεροδρόμια (και ποιος ξέρει τι άλλο) για τη μεταφορά κρατουμένων στα μαύρα και μυστικά κέντρα κράτησης. Αλλά αυτό δεν μας κάνει εντύπωση, ούτε ότι βοηθήσαμε ούτε ότι κανείς δε ρωτάει τι και πως. Το έχουμε αποδείξει, από το Βελβεντό στη Γαδά και μέχρι τη Νιγρίτα. Εμείς τους τρομοκράτες ξέρουμε να τους χειριζόμαστε και αν ερχόταν ποτέ κάποια επιτροπή της Γερουσίας να κάνει έρευνα, δε θα είχαμε παρά να ανοίξουμε το κοντινότερο λάπτοπ και να παίξουμε λίγο στο φωτοσοπ. Ποιος ενδιαφέρεται άλλωστε στ' αλήθεια για τα βασανιστήρια;

***

διαβάστε [εδώ όλη την περίληψη της έκθεσης](#)

Ένα εξαιρετικό μάζεμα με [διάφορα γραφήματα και στοιχεία της έκθεσης](#)

και ένα [άρθρο της washington post](#) και [ένα από το new yorker](#) από τα οποία πήρα στοιχεία

foto εξωφύλλου: [Justin Norman](#)